

ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА ВИРОБНИЦТВ

СИЛАБУС

Шифр і назва спеціальності	263- Цивільна безпека	Інститут / факультет	Навчально-науковий інститут механічної інженерії і транспорту
Назва програми	Охорона праці	Кафедра	Безпека праці та навколишнього середовища
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова навчання	Українська

Викладач

Бондаренко Тамара Сепанівна, tomara.bondarenko@khpi.edu.ua

ФОТО

Кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки праці та навколишнього середовища (НТУ «ХПІ»).
Автор понад 140 публікацій. Основні курси:
«Пожежна безпека виробництв»
«Основи професійної безпеки та здоров'я людини»,
«Безпека праці у професійній діяльності»

Загальна інформація про курс

Анотація	Курс дозволяє сформувати у студентів систему спеціальних знань пов'язаних із запобіганням пожеж, їх гасінню, використанню різноманітного пожежного обладнання та провадження цих знань в систему безпечної виробничої діяльності на стадії проектування, будівництва, реконструкції та експлуатації об'єктів виробництва.
Цілі курсу	Формування у майбутніх фахівців цілісного підходу до оцінки пожежонебезпечності об'єктів, вивчення методів та засобів виявлення та гасіння пожеж на виробництві
Формат	Лекції, практичні заняття, лабораторні заняття.
Семестр	4,5

Обсяг дисципліни: 9 кредити ECTS 270 годин.

Лекцій: 48 годин.

Практичних занять: 48 годин.

Лабораторних занять: 16 годин.

Форма контролю: залік, іспит.

Термін викладання для освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»:
4 та 5 семестри.

Мова викладання: українська.

Мета курсу — формування у майбутніх фахівців цілісного підходу до оцінки пожежонебезпечності об'єктів, вивчення методів та засобів виявлення та гасіння пожеж на виробництві

Компетентності:

Загальні компетенції (ЗК):

- компетенції громадянськості (знання і дотримання прав і обов'язків громадянина; свободи і відповідальності) (ЗК₁);
- здатність організувати свою роботу ради досягнення поставлених цілей, готовність до використання інноваційних ідей (ЗК₂);
- здатність ухвалювати рішення в межах своїх повноважень (ЗК₃);
- здібність до абстрактного і критичного мислення, дослідженню навколишнього середовища для виявлення його можливостей і ресурсів, здібність до ухвалення нестандартних рішень і вирішенню проблемних ситуацій (ЗК₄);
- здатність використовувати організаційно-управлінські навички в професійній і соціальній діяльності (ЗК₅).

Професійні компетенції (ПК):

- здатність оцінювати ризик і визначати заходи по забезпеченню безпеки техніки, що розробляється (ПК₁);
- здатність орієнтуватися в основних нормативних правових актах в області забезпечення безпеки (ПК₂);
- здатність використовувати методи визначення нормативних рівнів допустимих негативних дій на людину і природне середовище (ПК₃);
- здатність проводити вимірювання рівнів небезпек у навколишньому середовищі, складати прогнози можливого розвитку ситуації (ПК₄);
- здатність визначати небезпечні, надзвичайно небезпечні зони, зони прийняттного ризику (ПК₅);
- здатність контролювати стан засобів захисту, що використовуються, ухвалювати рішення по заміні (регенерації) засобів захисту (ПК₆).

Теми, що розглядаються

Тема 1. Вступ

Організація забезпечення пожежної безпеки на виробництві.

Правова основа забезпечення пожежної безпеки.

Основні поняття та терміни.

Розрахунок вибухонебезпечної концентрації парів бензину.

Тема 2. Види пожежної охорони види пожежної охорони

Види пожежної охорони види пожежної охорони на виробництві. Мета та завдання пожежної охорони.

Організаційна структура забезпечення пожежної безпеки в Україні.

Визначення температури спалаху розрахунок верхньої та нижньої концентраційних меж поширення полум'я.

Тема 3. Теоретичні основи процесів горіння

Теоретичні основи процесів горіння.

Зони й класи пожеж.

Основні етапи розвитку пожежі методи видалення невеликих концентрацій газоподібних речовин.

Тема 4. Основні види горіння.

Основні види горіння матеріалів та речовин.

Горіння рідин. Горіння газів. Самозаймання. Самоспалахування.

Розрахунок верхньої та нижньої температурної межі поширення полум'я.

Тема 5. Розподіл горючих матеріалів за групами горіння.

Показники пожежовибухонебезпеки речовин та матеріалів.

Групи горіння.

Дослідження впливу орієнтації зразка в просторі на швидкість поширення полум'я по поверхні твердих горючих матеріалів

Тема 6. Основні причини загорянь.

Складові пожежної небезпеки.

Основні причини загорянь від електричної, сонячної та ядерної енергії.

Причини механічних загорянь та хімічних реакцій.

Розрахунок аварійної витяжної вентиляції

Дослідження загазованості приміщення у наслідок задимлення та пожежі.

Основні види та групи горінни.

Тема 7. Класифікація об'єктів за їх вибухопожежонебезпекою

Класифікація об'єктів за вибухо-пожежонебезпекою.

Категорії приміщень та будівель за вибухопожежною та пожежного небезпекою.

Розрахунок об'єму води необхідного для гасіння пожежі

Тема 8. Система забезпечення пожежної безпеки

Система забезпечення пожежної безпеки.

Характеристика систем протипожежного захисту.

Розслідування причин аврій що призвели до виникнення пожежі.

Побудова схем евакуації з будівель у разі виникнення пожеж.

Тема 9. Класифікація будівельних матеріалів за ступенем вогнестійкості.

Класифікація будівельних матеріалів за ступенем вогнестійкості.

Пожежна безпека будівель та споруд.

Надання першої допомоги у разі пожежі

Тема 10. Небезпечні фактори пожежі.

Характеристика небезпечних факторів пожежі.

Евакуаційні шлихи та уходи.

Підготовка евакуації людей на випадок виникнення пожежі.

Протидимний захист.

Визначення температури поверхні відкритих освітлювальних пристроїв

Тема 11. Блискавкозахист. Протипожежний захист від статичної електрики.

Розрахунок блискавкозахисту виробничих приміщень

5 СЕМЕСТР

Тема 12. Технічні засоби гасіння пожеж

Технічні засоби гасіння пожеж. Вогнегасні речовини.

Основні способи та умови припинення вогню.

Протипожежне водопостачання методика визначення граничних концентрацій вибухонебезпечних речовин

Тема 13. Первинні засоби пожежогасіння

Види вогнегасників. Способи припинення вогню.

Правила застосування вогнегасників,
Вогнегасники. Типи та їх характеристики,

Тема14. Системи пожежної сигналізації.

Системи пожежної сигналізації.

Види та принципи роботи сигнальних пристроїв.

Тема15. Стаціонарні системи пожежогасіння

Стаціонарні автоматичні системи пожежогасіння.

Види та способи розміщення стаціонарних систем пожежогасіння.

Розрахунок площі пожежних відсіків

Тема 16. Порядок дій у разі пожежі.

Порядок дій у разі пожежі на підприємстві.

Плани та шляхи евакуації.

Тема 17. Надання першої допомоги постраждалому випадку пожежі.

Надання першої допомоги постраждалим у випадку пожежі.

Перша допомога при опіках. Отруєння чадним газом.

Тема 18. Організація проведення вогневих робіт.

Забезпечення пожежної безпеки під час проведення вогневих робіт.

Організація проведення вогневих робіт.

Розрахунок матеріальних збитків від пожежі на підприємстві.

Тема 19. основні вимоги пожежної безпеки до промислових підприємств.

Основні вимоги пожежної безпеки до промислових підприємств, загальні вимоги пожежної безпеки до інженерно-технічного обладнання підприємств визначення категорій приміщень та будівель по схильності до пожежо- вибухонебезпеки

Тема 20. Класифікація пожежо та вибухонебезпечних зон.

Класифікація пожежо- та вибухонебезпечних зон та їх характеристики.

Класи зон небезпеки.

Визначення вибухонебезпечної концентрації лзр у випадку її розливу в приміщенні

Тема 21. Забезпечення вибухобезпеки технологічних процесів.

Противибухові заходи на підприємстві.

Вибір та застосування засобів пожежогасіння для різних об'єктів

Тема 22. Небезпека вибуху судин та приладів які працюють під тиском.

Небезпека вибуху судин які працюють під тиском.

Їх характеристики та способи перевірки.

Форма та методи навчання

Читання лекцій, проведення практичних та лабораторних занять, складання короткого повідомлення за матеріалами самостійної роботи.

Методи контролю

Контроль складової робочої програми проводиться:

- практичні заняття – захист виконаного завдання;
- лабораторні заняття – захист виконаної роботи;
- відповіді на питання по тестах, що складені за лекційним матеріалом, практичними та лабораторними заняттями, самостійною роботою.

Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі семестрових заліку та екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою і у терміни, що встановлені навчальним планом.

Розподіл балів, які отримують студенти

Таблиця 1 – Розподіл балів для оцінювання поточної успішності студента

	Поточне тестування (блок)			Практичні заняття (ПЗ)	Лабораторні заняття (ЛЗ)	Самостійна робота (Короткий опис тем та завдань, що до самостійного вивчання)	Сума
	1	2	3				
Ч.І	10	30	10	40	-	10	100
Ч.ІІ	10	30	10	20	20	10	100

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Таблиця 3 – Перелік дисциплін

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Основи професійної безпеки та здоров'я людини	Випускні дипломні роботи бакалаврів
Безпека виробничих процесів і устаткування	
Гігієна праці	

Провідний лектор: доц. Бондаренко Т.С.

(посада, звання, ПІБ)

(підпис)